

MOJE MILÁ SMRTI

VERONIKA HURDOVÁ

Veronika Hurdová

MOJE MILÁ
SMRTI

Moje milá smrti

Copyright © Veronika Hurdová, 2021

Fotografie © Nikola Bruncová, © Veronika Hurdová

tištěná kniha: ISBN 978-80-908210-0-2

PDF: ISBN 978-80-908159-7-1

EPUB: ISBN 978-80-908159-8-8

MOBI: ISBN 978-80-908159-9-5

Honzíkovi

Jsem vděčná, že jsem mohla kus života kráčet po Tvém boku. Byl jsi mi neuvěřitelnou inspirací a oporou. Díky Tobě vím, co je to milovat.

S myšlenkou na Tebe jsem psala každou řádku téhle knížky. Děkuju, že jsi mi ukázal cestu. Cestu, po které sice musím jít bez Tebe, ale o které s neochvějnou jistotou už teď vím, že nemůže být nesprávná, když budu poslouchat svou duši.

Vím, že tam, kde teď jsi, je to jen nepodstatný okamžik, ale já si na tomhle světě plánuju ještě nějakých (aspoň!) sedmdesát let pobýt. Tak mi koukej tam nahoře držet vedle sebe místo. Už se na Tebe neskonale těším.

S láskou, Tvoje Verunka

Předmluva

Věřím, že smrt je jeden z nejsilnějších impulzů našeho probouzení do opravdovosti. Když vůči ní zůstaneme otevření, nastává proces tříbení. Vyšle nás na cestu k sobě samým, takže začneme odkládat všechno, co nejsme – všechno, co nás zbytečně zraňovalo a tížilo. Když přijmeme smrt a najdeme jí ve svém životě smysluplné místo, tak jej oživí, obohatí, zintenzivní, rozšíří, prohloubí. Spojí nás s tím nejcennějším, co v sobě máme.

Ale tohle tajemství spojené se smrtí, tenhle paradox, že nás dokáže oživit, zní prapodivně a neuvěřitelně, dokud nezačnete potkávat příběhy lidí, kteří se vůči smrti otevřeli a nechali se setkáním s ní proměnit.

Tato knížka je mým splněným přáním, které se splnilo štedřeji, než jsem si kdy dokázala představit. Od doby, co doprovázím pozůstalé, jsem si přála, abych jim mohla doporučit knížku, která je bude posilovat na jejich cestě zármutkem. Aby měli k dispozici průvodce, který s neobvyklou citlivostí a vzhledem pojme celé spektrum prožitků, které při ztrátě blízkého člověka zakoušíme. Udělá to tak citlivě a lidsky, že si nebudou připadat v tom, co prožívají, sami. A zároveň je bude inspirovat k tomu, aby s největší možnou laskavostí šli vlastní cestou.

Ani kouskem duše nepochybuji, že *Moje milá smrti* takovým průvodcem je. A ještě mnohem víc.

Cítím velkou vděčnost za to, že je to kniha plná pronikavé živosti. Najdete v ní kapitoly, které se smrtí zdánlivě nesouvisejí, ale právě na nich lze tak jasně vidět, jak přijetí smrti pročišťuje a zintenzivňuje naše prožívání. Ještě jsem nečetla knížku, která by ve mně tak upevnila důvěru v život.

A upevnilo ji i mé setkání s Veronikou. Naše příběhy se protkaly způsobem, nad kterým stále cítím údiv. 28. října 2015 jsem stála na pódiu nové scény Národního divadla a v rámci konference TEDx vyprávěla příběh o tom, jak mě samotnou setkání se smrtí zasáhlo, probudilo a proměnilo. Mluvila jsem o prostém principu, že když smrt skrýváme a potlačujeme, když s ní neumíme zacházet, tak si v sobě vytváříme „mrtvé zóny“, které nás oddělují jeden od druhého i od nás samotných. Když se nám naopak smrt podaří přijmout, zůstat otevření, tak nás spojuje a oživuje.

Téma konference bylo *Můj sen* a tím mým je, abychom na těžké chvíle, které smrt přináší, nikdo nebyl sám. Abychom si byli nablízku a nechali se smrtí proměnit tím nejlepším možným způsobem.

Když jsem mluvila o svém snu, tak jsem netušila, že v hledišti sedí Verča s Honzou. Netušila jsem, jak jsou naše sny provázané. Prostě jsem si jen říkala, že kdyby sdílení mého příběhu pomohlo třeba jen jednomu člověku postavit se ke smrti přátelsky a objevit její dary, tak to má smysl.

Tehdy jsem pro to vlídné vztahování ke smrti neznala tak přesná slova, až Veronika to vystihla názvem své knihy jasně. „Moje milá smrti“ – to přátelské oslovení odráží všechnu tu pokoru, laskavost, vděčnost a odvahu, které v sobě můžeme najít při setkání se smrtí. Věřím, že když nám smrt vstoupí do života, tak zkrátka to nejmoudřejší, co se s ní dá udělat, je navázat s ní přátelství. Udělat si z ní doživotního spojence.

V naší kultuře jsme zvyklí vnímat to, co nám smrt do života přináší, selektivně. Jako bychom viděli jen temnější část barevného spektra – bolest, tíživost a osamění. Přátelství se smrtí nespočívá v tom začít vidět v opozici k dosavadnímu přístupu jen to dobré. Je to o tom pojmout celé spektrum – přijmout zranitelnost i sílu, kterou vůči smrti zakoušíme.

Zvědavě pozoruji, jak se jako společnost o smrt opět začínáme zajímat. Znovu se s ní učíme zacházet. A přesto jsme se asi každý setkali v našem okolí s váháním, zda

mluvit se svými blízkými o posledních přáních, zda brát děti na pohřeb, zda o pohřbu můžeme říct, že byl vlastně krásný, zda mluvit o smrti není divné či morbidní. Tolik bych si přála, abychom měli jasno a volili otevřenost. Abychom každé naše váhání vůči smrti rozhodovali láskou. Abychom se ke smrti stavěli zdravě, odpovědně, zpříma, zvědavě a někdy třeba i hravě.

Je přirozené, že při setkání se smrtí přijde nejprve otřes a zmatení. Když jsme ztraceni a nejistí, když bloudíme tmou, tak tím nejcennějším vodítkem může být, že se zastavíme a nahlédneme do příběhu člověka, který prošel podobnou zkušeností. V době, kdy si naše společnost ještě stále se smrtí neví zcela rady, pomáhá obklopit se příběhy lidí, kteří se ke smrti postavili moudře. Kteří jí odvážně, a přitom úplně přirozeně našli její smysluplné místo. Kteří pojali barevné spektrum v celé jeho šíři, jednotlivé odstíny zkušenosti od temných po ty zářivé. A ty opravdu dobré příběhy se poznají podle toho, že nás navrací k sobě samým. Dodávají sílu, abychom našli vlastní jedinečnou cestu.

Veroničín příběh je jeden z nejsilnějších a nejpozoruhodnějších, se kterými jsem se setkala. Je tolik důvodů, proč mi připadá cenný a tohle je jeden z nich: skrze vyprávění o smrti nás probouzí do životní plnosti. A zároveň nás spojuje s tajemstvím, které tu plnost prostupuje i přesahuje.

A tak vám jako ekofunebračka přeji: nechte se jím proměnit až do kostí.

Kéž je nám všem živo.

Blanka Javor Dobešová
Průvodkyně pozůstalých v organizaci Ke kořenům a Lese vzpomínek

Úvod, který určitě nevynechejte

Moje touha napsat tuhle knížku zrála rok. Rok mi trvalo, než jsem byla schopná o smrti mluvit a nebrečet za každým třetím slovem. I tak jsem u psaní brečela víc-krát, než dokážu spočítat.

Rok mi trvalo, než jsem sesbírala odvalu tohle nepopulární téma vytáhnout a začít o něm mluvit úplně jinak, než se o něm mluvívá. I tak jsem přesvědčená, že hodně lidí knížku po pár kapitolách zavře s tím, že ta autorka není normální. (A budou mít pravdu, já normální rozhodně nejsem a ani nechci být.)

Rok mi trvalo, než jsem nasbírala zkušenosti a prožitky, které se mi poskládaly v ucelený obraz, který jsem dokázala překlomit do vět a předávat čtenářům. I tak mám pocit, že slova mnohdy nestačí na popis toho, co v sobě nosím a co zakouším.

Za ten rok jsem se proměnila v úplně jiného člověka. Nutno s veškerou pokorou dodat, že nikdy jsem se sebou nebyla spokojenější. A ať to zní jakkoli divně, jsem nyní ve svém životě nejšťastnější, co jsem kdy byla.

V knížce otvírám své třinácté (a někdy i čtrnácté a možná patnácté) komory. Odkrývám ty nehlubší myšlenkové pochody, které mi v hlavě krouží.

Od Honzovy smrti se mi děje tolik divných věcí, že o nich radši nikde nemluví, aby mě nezbavili svéprávnosti. Jediné, co ale můžu s čistou duší říct, je, že tak, jak je vnímám a prožívám, jsou pro mě pravdivé a nemám sebemenší důvod o nich pochybovat.

Jednou z takových věcí jsou prapodivné a nevysvětlitelné záblesky. Nejčastěji se mi dějí, když dělám nějakou činnost na autopilota. Jedu autem, myju nádobí, válím

těsto, stojím ve sprše. V těchto záblescích, které trvají snad jen vteřinu dvě, najednou vidím nějakou věc, téma, projekt či nezodpovězenou otázku v její dokonalé celistvosti a zároveň krystalicky jasnou do těch nejpodrobnějších detailů. Nenazvala bych to jasnoživostí, ačkoli ve svých záblescích občas pohlédnu i do budoucnosti. Je to ale spíš náhoda. Tyhle záblesky si vykládám jako šipky, které mi ukazují, kudy mám jít. Nevím, odkud chodí a proč se mi dějí. Jediné, co vím je, že je to neuvěřitelně úlevné. Díky nim nemám v sobě žádné strachy, nejistoty ani pochybnosti.

Stejným zábleskem byla i tahle knížka. Uviděla jsem ji cestou po hradecké dálnici. Přesně jsem viděla, jak bude vypadat, co v ní bude, kdo se na ní bude podílet. Prostě všechno. Najednou. A během jedné vteřiny. A i když jsem se pak snažila svou logikou a ráciem tuhle představu napadat a přeuspořádávat, tak to, co nyní držíte v rukou, je fyzická kopie toho záblesku, který mi tenkrát toho listopadového dne vlítnul do hlavy.

Buďte prosím shovívaví k tomu, co zde budete číst. Předkládám vám tu své obnažené srdce na dlaní. Nic z toho, co jsem napsala, není hnané nějakou touhou vás balamutit nebo přesvědčit o své pravdě. Je to jen o mých prožitcích a o tom, co podle mě v sobě latentně skrývá každá smrt, se kterou se setkáme.

Chtěla bych vám skrz sebe zprostředkovat to, že smrt blízkého člověka se dá vnímat i jinak než jen jako „ztráta“. Že ve smrti je tolik krásných věcí, kolik jsem si nikdy nedokázala představit. Že vedle hlubokého zármutku lze zároveň pociťovat i obrovské, dechberoucí štěstí, které vychází z nejhlubších útrob vaší duše. Že díky smrti milované osoby můžete žít mnohem naplněnější a i více naplňující život.

Moje milá smrti, děkuju Ti, že jsi mi vstoupila do života.

S úctou, Veronika

SMRT BLÍZKÁ

Jak si Honza vysloužil princeznu

Psal se podzim roku 2007, mně bylo čerstvě krásných dvacet čtyři let a na trénink našeho smíšeného volejbalového týmu přišel nový kluk, který ještě ani nemusel sáhnout na balón, aby byl jasným aspirantem na post blokaře. Byl hubený, od pohledu víc jak dvoumetrový a usměvavý (což je samozřejmě ta nejdůležitější věc, když sháníte kvalitního hráče).

Honza byl absurdně vysoký. Nejsem žádný drobek. Měřím 168 cm, což je výška průměrné české ženy. Ale kdokoli ze spoluhráčů by se mi za tohle tvrzení vysmál, protože jsem somatotypem spíš baletka a mezi volejbalisty jsem se vždycky ztrácela. Každopádně Honza fungoval o patro výš a já si z toho našeho prvního setkání moc nepamatuju. Což s mou pamětí zlaté rybky není zas nic tak neobvyklého.

Prý jsme pak po tréninku šli s celým týmem ještě do hospody na „jedno“. Což taky nebylo nic tak neobvyklého. A prý jsem Honzu celý večer ostentativně ignorovala. Tvrdí on. Já netvrdím nic, protože si z toho večera moc nepamatuju.

Honza se ale nenechal tou mrňavou drzou holčkou odradit a nadbíhal mi tak vydatně, až mě uhnal. Tedy jen částečně. Já v té době tak napůl s někým chodila a on se zrovna léčil ze vztahu s jednou Francouzskou, která s ním vymetla tak, že se zapřísahal, že na vážný vztah nemá.

Když jsem pak v únoru 2008 odjela na měsíc do Indie, psali jsme si dlouhé e-maily. A já si až tam, uprostřed toho upoceného horka, tisíce vůní a nekonečného mumraje, uvědomila, že ho miluju. Pořád jsem ale nebyla schopná ukončit ten druhý vztah. Mám na to svou „teorii opice“ – opice houpající se na stromě (stejně jako žena ve vztahu) se nikdy nepustí větve (muže), když ještě druhou rukou pevně nesvírá druhou větev (druhého muže). Ale možná jsem si to vymyslela jen proto, abych se měla na co vymlouvat.

Když jsem se z Indie vrátila, bylo krátce před Velikonoce. S Honzou jsme si dál psali a vídali se, až jednoho dne mi nečekaně volal do práce.

„Co se stalo?“ ptala jsem se.

„Zamiloval jsem se do tebe. Víím, že chci být s tebou a s nikým jiným,“ vyhrknul ze sebe Honza. „Jestli se mnou nepojedeš na Velikonoce do Budapešti, tak už se nikdy neuvidíme. Nedokážu se s tebou jen kamarádit.“

„Eee,“ vyžblebtla jsem ze sebe veleinteligentně. „Tak jo.“

„Tak jo co?“

„Tak já jedu.“

A bylo to. Dva týdny na to se ke mně nastěhoval. Dokončili jsme současně vysokou, procestovali kus světa a za dva a půl roku měli tu nejvíc nejlepší svatbu na světě.

Můj svatební slib

Honzíku,

ještě než si řekneme své ano, chtěla bych Ti povědět, co pro mě to „ano“ znamená. Chci, abys věděl, že kromě lásky a důvěry pro mne osobně manželství znamená především vzájemný respekt a úctu. Zazněla tu spousta krásných slov, která se ale snadno můžou stát prázdnými, pokud za nimi nestojí dennodenní snaha náš vztah nejen udržovat, ale i rozvíjet.

Možná to, co teď budu říkat, bude znít naivně nebo nedospěle, ale ráda bych, aby mé cíle stanovené do projektu manželství byly SMART.¹ Sepsala jsem si proto seznam podstatných i zdánlivě nepodstatných věcí, které jsou podle mě pro náš vztah důležité.

1 Z anglického S = Specific (konkrétní), M = Measurable (měřitelné), A = Achievable (dosažitelné), R = Relevant (relevantní vzhledem ke zdrojům), T = Time Specific (časově specifické).

Tedy... Slibuji ti, že se budu v našem manželství ze všech svých sil snažit o následující:

- Budu bojovat se svým pesimistickým já a usmívat se na Tebe, jak jen to bude možné,*
- že se budu učit německy se stejným nasazením jako doposud, abych Ti v říši neudělala ostudu,²*
- že Ti nebudu kouli na noze,*
- že Ti nebudu vyčítat minulé křivdy, které už jednou vyřešíme, a všechny hádky a problémy se budu snažit řešit konstruktivně,*
- že Ti budu stálou inspirací,*
- že až založíme Hladiburda s.r.o.,³ tak budu tím nejvýkonnějším COO, jakého sis mohl přát,*
- že budu Tvůj taboun, aby ses žádný den neprobudil tam, kde jsi byl včera,*
- že Ti budu jako doposud dávat tolik volnosti, kolik jen náš vztah unese,*
- že se budu snažit nebýt na beachi panovačná a myslet si, že jsem hned po Grbičovi⁴ nejlepší na světě,*
- že pro Tebe budu chtít být vždy krásná, i když budeme jen doma večeret, a že pokud budeš chtít, rozstříhám to své zelené pruhované triko,*
- že nebudu nikdy své práci věnovat víc energie než Tobě,*
- že nebudu přeceňovat své navigační schopnosti a hloupými otázkami podceňovat ty Tvé,*
- že Ti odnosím, porodím a spolu vychováme v optimálním případě dvě děti, které budou po rodičích chytré a hezké, protože vím už teď, že budeš ten nejlepší táta na světě.*

2 Měli jsme se čtyři měsíce po svatbě stěhovat do Německa. Po svatbě jsme za sebou litali co víkend trasu Praha – Bonn, protože Honza už tam pracoval. Já mezitím dala v práci výpověď, našli jsme si byt a dva týdny předtím, než jsem se tam měla nastěhovat, Honza zjistil, že ho práce nenaplňuje, takže ze stěhování sešlo. Zároveň v té době dostal nabídku od konzultantské firmy z Londýna s tím, že by mohl pracovat z Prahy a sem tam lítat na služebku do Německa a jiných zemí. Pro společnost Consider Solution pak pracoval až do své smrti.

3 Moje rodné příjmení je Hladíková.

4 Narážka na našeho svědka Lukáše, který má přezdívku Grbi po Nikolovi Grbičovi, srbském volejbalovém zabijákovvi.

To vše Ti slibuji dnes. Jenže život přináší spoustu změn. Proto tento seznam nepovažuji za konečný. Pověším ho na ledničku a může se každým dnem rozšiřovat, pokud to prospěje našemu manželství i nám oběma.

Miluju Tě a těším se na každý další den s Tebou.

Tvoje – dnes už naposledy – Hladice

Honzův svatební slib

Nedávno ses mě ptala, jestli si každý o svém vztahu myslí, že je tak výjimečný jako ten náš. Odpověděl jsem ti, že bych to každému přál. Důvod je jednoduchý. Jsem s tebou naprosto a bezmezně šťastný. Žít s tebou pro mě znamená být výjimečný.

Vidět spokojený úsměv na tvých rtech a slyšet tvůj radostný smích mi dodává nadpřirozené schopnosti. Dokážu změnit celý svět. Tvoje přítomnost vše mění. Tvoří z nás dokonalé soustrojí. Dvě ozubená kolečka, která do sebe precizně zapadají a navzájem se pohánějí.

Nevím, jestli celý život dokážu nezkazit pointu vyprávění, už nikdy nenadrobít nebo s tebou vždy vyjít na břicho. Co ti slíbit mobu a chci, je upřímná snaha být tvým nejbližším přítelem a nejúžasnějším milencem.

Veroniko Hladíková, slibuji, že tě každý den překvapím silou touhy, rozmazlím podporou a obklopím láskou.

V Lobči, 3. 9. 2010

Honza svému slibu dostál do posledního písmenka.

Já jsem splnila přinejmenším tu poslední část svého slibu týkající se dětí.
V březnu 2012 se nám narodila Grétka. V září 2013, tři roky na den přesně od
svatby, přibyl do naší rodiny Mariánek.

A my měli s Honzou v hlavě spoustu dalších společných projektů, snů a plánů.

Čekáme chlapíčka!

Střih. Podzim 2015. Byla jsem na začátku čtvrtého měsíce těhotenství, když jsme se dozvěděli, že si v mém bříšku trůní kluk jako buk – třetí přírůstek do naší smečky.

Pamatuju si SMSku, kterou jsem Honzovi poslala s fotkou ultrazvuku a komentářem „Je to piňďour a vypadá zdravý“. Honza mi odepsal „To je super!“. Měl z toho upřímnou radost. Nevím, jestli to byla radost způsobená tím, že malý Janek doplní naši čtyřčlennou rodinu, kde jsou zatím síly muži – ženy vyrovnané 2:2, takže s jeho narozením budou mít chlapi přesilovku. Ale spíš ho podezírám, že by se takhle radoval z jakéhokoli dítěte. I kdyby bylo třeba zelené puntíkované.

Já jsem si možná trochu víc přála holčičku než kluka. Asi kvůli tomu, že už u prorozené Grétky jsem si od začátku říkala, že by byl dost divný pocit „mít v bříše malýho piňďoura“. Když jsem pak čekala Marjánka, asi do sedmého měsíce těhotenství jsme žili v přesvědčení, že se nám narodí Agáta. Těsně před porodem jsem měla dost času na to začít panikařit, že

1. mám v břiše piňďoura,
2. nemám žádné dostatečně cool jméno pro kluka.

Jsem na výběr jmen dost pošuk, protože jsem jako malá schytala v Pardubicích porodní vlnu Veronik. Ve všech kolektivech, ve kterých jsem se pohybovala, byly tenkrát tak tři až čtyři Veroniky. Když na vás někdo volal, nikdy jste si nemohli být jistí, že jste to vy. Já navíc byla jako malá dost neoblíbená, takže na mě nevolal skoro nikdy nikdo. Docházelo tak často k (pro mě) dost trapným situacím, kdy jsem se na své jméno otočila a dotyčný mě počastoval strohým „to nebylo na tebe“.

Chtěla jsem toho své děti ušetřit a vyhnout se při výběru jména trendům. Ono ale co si k příjmení Hurda vybrat? Za svobodna jsem se jmenovala Hladíková. Taký žádná hitparáda, co se týče možné kreativity při výběru pasujících křestních jmen, ale aspoň na vyslovení je to snadné. Hurda. Pamatuju si, jak jsem si před svatbou v duchu(?) brblala, že při vyslovení to zní, jak když někdo kašle. Ale nakonec jsem si zvykla. A pro jistotu na úřadech své příjmení hláskuju.

Honza se toho nebál. Byl při výběru jmen strašný střelec. Naštěstí jsem mohla jeho záchvaty kreativity korigovat. Abychom dětem nezkazili život hned na startu, že. Argumentovala jsem tím, že když „to“ devět měsíců nosím, tak můžu mít i poslední slovo při výběru jména. Nutno říct, že Honza vždycky naštěstí souhlasil. Nebo kapituloval? Nevím. Pod tím návaem těhotenských hormonů těžko říct.

Každopádně na jménu Janek jsme se dohodli hned ten večer, co jsme se dozvěděli, že je to kluk. Psali jsme si to zase v SMSkách:

JÁ: „Co ten Janek? Je to vůbec jméno? Říkali bychom mu Jeníku, Janku, Jéno.“

HONZA: „Janek je polsky Jan. Co ten Přemek? Nebo Dalibor? Aaron? Walter?“

JÁ (ignoruju jeho návrhy a melu si dál svou): „Aha, já našla, že původ jména je Bůh je milosrdný. Je to sice původem polské jméno, zároveň by se ale jmenoval trochu po tobě, říkalo by se mu ale jinak. Dneska má navíc svátek. To je jasný znamení! A tvým rodičům by to nemuselo vadit. Navíc to má legrační zdrobnělina jako Gré-
tušák nebo Marouš. A je jich v ČR jen kolem 120.“

HONZA: „Ok... Bůh nám milostiv.“ ☺

Spousta lidí si myslí, že se Janek jmenuje Jan. Ale on je opravdu Janek. Má na to dokonce ouřední lejstro. A hodně lidí si myslí, že jsem jméno vybrala až po Honzově smrti jako památku na něj. Ale to taky není pravda.

Bůh nám byl už tenkrát milostiv. I když jsme v té době ještě neměli ani páru, co nás čeká.

Vždycky je důvod jít dál

Text publikovaný na webu Podnikání z pláže, květen 2016

Zítřka bude pátek 13. května 2016

Před dvěma dny jsem měla termín porodu.

Jenže Janek má zřejmě podobný smysl pro humor jako jeho dva starší sourozenci, takže to vypadá, že nechá vydusit nejen svou maminku, ale i všechny v jejím okolí, kteří ji bombardují více či méně originálními variacemi dotazu „UUUŽ?“

Něco je ale přeci jen jinak. Člověk by řekl, že zpráv od nedočkavců bude se třetím potomkem méně. Že se třeba všichni nechají ukolébat představou, že od třetího porodu výš ze sebe žena vystřeluje děti s lehkostí stroje nadhazujícího tenisové míčky.

Tak proč mi chodí desítky zpráv denně?

A proč mi chodí od lidí, které jsem nikdy v životě neviděla?

Krkavčí matka na scéně

Nevzpomínám si přesně, ale budou to asi dva roky, co jsem si přiznala, že moje hlava už ten přetlak mateřských témat neunesla. Byla jsem druhým rokem s dětmi doma a pořád nic. Pořád jsem se nedokázala ztotožnit s mateřstvím v podobě, jak bylo prezentováno v časopisech a diskuzních fórech pro maminky.

Svoje děti miluju k zbláznění. Ale...

- neutírám jim nosy každou vteřinu,
- mikinu dostanou, až když si o ni řeknou,
- negůglím každý jejich červený pupínek na čele,
- pravidelně zapomínám svačiny a čepice,
- nekecám jim do toho, jak správně by měla ta věž z Lega vypadat,
- mluvím na ně od narození jazykem dospěláků,
- mluvím na ně, jen když mám co říct nebo když máme chuť si spolu povídat,
- nestresuju, když nedosáhnou vývojového milníku podle tabulek.

Je toho spousta, co dělám jinak.

Jediným kritériem pro mě je, abychom se spolu měli dobře a abychom tím neškodili jiným.

Naše svoboda končí tam, kde začíná svoboda jiných

Svoboda pro mě vždycky šla ruku v ruce se zodpovědností.

Děti jsem od narození vnímala jako samostatné jednotky. Pravda, s trochou méně zkušeností a trochu více uslintané než já, ale jinak naprosto rovnocenné bytosti. Navíc s tou krásnou vlastností, že se všechno učí od začátku. Bez všech těch bulíků a nesmyslů, které jsme si my dospěláci po cestě životem navěšeli na nos a naložili na záda.

Až časem jsem zjistila, že jsem neobjevila Ameriku.

Že už tu je Naomi Aldort, Respektovat a být respektován, Jarda Dušek, Nevýchova, AHA rodičovství, kontaktní rodičovství a milión dalších, kteří uznávají dítě jako partáka, nemydlí ho na každém kroku a dávají dostatek volnosti jeho osobnosti.

Ale proč všichni z nich tu groteskní věc jménem rodičovství berou tak smrtelně vážně?

A proč se všichni tváří, že ty své příručky bezchybně praktikují a nedělají žádné chyby?

„Vždyť pro normálního rodiče to musí být strašně frustrující!“ říkala jsem si.

Blogerkou z nutnosti

Začala jsem mít intenzivní pocit, že k tomu musím něco říct. Že bych mohla aspoň části těch frustrovaných rodičů ukázat, že je ještě jiná cesta. A tak jsem začala psát blog. A pro nedostatek kreativních nápadů způsobených zřejmě mlékem na mozkou už jsem zůstala u názvu Krkavčí matka. Mimo jiné taky proto, že doména www.krkavcimatka.cz byla tehdy volná.

Znáte ten pocit, jak sedíte nad prázdným papírem a máte stres z toho, že ho musíte něčím naplnit?

Tak ten pocit já neznám.

Dejte mi do ruky třeba kuchyňskou papírovou utěrku a nechte mě deset minut čekat o samotě. Zaplním ji písmenky. A to i přesto, že mě o to nikdo neprosil.

Díky blogování jsem objevila, že psaní není jen moje záliba, ale vnitřní puzení.

Blog mi začal být malý

Jako malá jsem vyráběla ségře pohádkové knížky a komiksy. Vždycky jsem ráda četla. Hodina strávená v knihkupectví je pro mě lepší relax než masáž.

„Tak jo. Když u nás může napsat knihu každá herečka nebo politik, co bych ji nemohla napsat já,“ řekla jsem si nakonec.

Od roku 2013 jsem napsala 4 knížky a 2 e-booky.⁵

První knížka se jmenovala Jak přežít těhotenství. Humorná příručka pro ženy, které se na své miminko těší, ale odmítají se z toho zbláznit.

Pak přišla má prvotina pro dětské publikum Pohádky o naivním prasátku. Příběhy prasátka, které se setkává s tématy dnešní doby jako homosexualita, stárí nebo korupce. Podané tak, aby jim děti rozuměly a spolu s dospěláky se u nich nejen zasmáli, ale dokázali se k nim v reálném životě postavit čelem.

Můj muž Honza byl z pohádek nadšený a podporoval mě, abych pro děti napsala ještě něco dalšího. Tentokrát jsem se pustila do neprozkoumaných vod a začala

5 Dnes, v roce 2021, mám na kontě již třináct knížek a čtrnáctou právě píšu. Tato, kterou držíte v ruce, je má devátá. Přehled všech mých knížek naleznete na www.krkvacimatka.cz.

rýmovat. Vznikly tak Obrázkové básničky pro malé měšťáky. Opět v nich narážím na situace, se kterými se dnešní děti běžně setkávají. A opět si neodpouštím své žertíky.

Na jaře roku 2015 se toho seběhlo strašně moc

Zaprvé po skoro deseti letech práce ve výzkumu trhu jsem toho začala mít plné kecky. Zajedlo se mi to tolik, že se na to Honza nemohl dívat a řekl: „Zítra prostě půjdeš, dáš výpověď a začneš se živit něčím, co tě baví.“

Tak jsem ho jako hodná žena poslechla.

A začaly se dít věci.

Nebo spíš začali chodit lidi: „Hele, Veru, ty umíš psát, neuměla bys ještě tohle a tohle?“

A já odpovídala: „Hele nevím, ale můžeme to zkusit.“

A tak se ze mě stal copywriter na volné noze. Copywriter, co píše sice gramaticky správně, ale kroutí si češtinu po svém. Copywriter, co píše od srdce a nedrží se moudrých, osvědčených copywriterských desater. Copywriter, který nesnáší marketingové čanculičky a prodejní nesmyslnosti, které sice mají podle všech příruček prodávat, ale když jim ani sami prodávající nevěří, tak prostě nemůžou prodat ani zlaté prase za korunu.

No a zadruhé? Ujasnila jsem si, že můj blog Krkavčí matka je o svobodné výchově. Najednou jsem mohla začít mluvit k jasně definované skupině lidí a od toho už byl jen krůček k tomu, abych v rámci kurzu napsala dva e-booky s nezapamatovatelně dlouhými názvy:

- *5 kroků jak utišit svého malého vřeštícího paviána a neskončit v base nebo Bohnicích*
- *10 triků jak být úžasný rodič a nevypustit přitom duši*

Do toho jsme s Honzou začali rozjíždět podnikání na Amazonu a pod značkou *Greta the Fox* uvedli na americký trh svou první hračku pro děti. Byla jsem v naší dvoučlenné firmě jmenována šéfkou marketingu a dřeli jsme dnem i nocí, aby i můj muž mohl v horizontu roku opustit zaměstnání od devíti do šesti a mohli jsme se víc věnovat dětem.

Já jsem se pustila ve zbývajícím čase do realizace vlastních kurzů o zdravé výživě, sem tam jsem dělala nějaký catering a přes léto jsem spustila ještě lekce točení s žonglérským náčiním „poi“ pro začátečníky.

Plánů víc než dost až do důchodu

Bůh, osud nebo vesmír – ať už tomu budeme říkat jakkoli – je každopádně vtípálek. Když člověk neví, kam dřív skočit, a myslí si, že už toho nemůže víc zvládnout, tehle chlapík se smyslem pro humor ho přesvědčí, že se plete.

Najednou bylo třetí miminko na cestě a měli jsme o další zábavu postaráno.

Všechno bylo tak skvěle nastartované, rozplánované! Knížky i e-booky se prodávaly, hračky šly na odbyt, klienti na copywriting se hlásili sami. Do toho přeci nemůžu šestnáct hodin denně prospat a osm prozvracet!

„Kočko, klid, nepanikař,“ konejšil mě Honza. „To spolu zvládneme,“ sliboval.

Před půl rokem bylo pátek 13. listopadu 2015

Před půl rokem Honza poprvé v životě nesplnil svůj slib.

Před půl rokem Honza zemřel.

A ze mě se stala ve 32 letech vdova. S dvěma maličkými dětmi a třetím na cestě.

V takové chvíli to můžete zabalit

Nebo si můžete říct, že o moc víc horších věcí už vás potkat nemůže. Že už nemáte co ztratit. Že vždycky můžete doufat v lepší zítřky.

Že smrt není konec, ale že je to ta nejpřirozenější věc v životě. Že smrt má srdce otevírat, nikoli zavírat.

Začala jsem o svých pocitech mluvit na Krkavčí matce.

Začala jsem psát další knížku pohádek pod názvem Bylo nebylo doopravdy, která už je dnes na světě, a první čtenáři mi píší tak nadšené reakce, že mám až někdy pocit, že snad ani nemůžou patřit mně.

Když dáváte, dostanete.

Já dostávám obrovskou podporu od tolika „cizích“ lidí, že mi nad tím pořád zůstává rozum stát.

Zítřka je pátek 13. května 2016

Mám dva dny po termínu porodu.

A tolik „cizích“ lidí mi drží palce a těší se na Janka, že se mi chce z toho plakat.

Ale nepláču. Spíš se vlastně usmívám.

Protože vždycky. Vždycky je důvod jít dál.

Co bude dál?

Facebook Krkavčí matky, listopad 2015

Moji milí čtenáři,

spoustu dní sbírám odvahu, abych napsala tento příspěvek. Nic na světě bych si nepřála víc, než abych ho nikdy, nikdy v životě nemusela psát. Abych se zítra ráno probudila a zjistila, že to byla ta nejčernější noční můra v mém životě.

V pátek 13. listopadu měl Honza nehodu. Vypadl ze čtvrtého patra. Z tak obrovské výšky, že se mi svírá žaludek, jen na to pomyslím. Doktoři spoustu hodin bojovali o jeho život. Honzika mi ale zachránit nedokázali.

Ze dne na den jsem ztratila mou druhou polovinu duše. Všechny naše plány se mi rozsypaly jako domeček z karet. Grétka (3) a Marjáněk (2) přišli o tatínka, který je miloval víc než cokoli na světě.

Touhle dobou jsem měla oznamovat radostnou zprávu. V bříšku se mi totiž mrská už pár měsíců malý chlapeček. To byl ten projekt, na kterém jsem tak usilovně pracovala, že jsem nebyla s to ani psát, protože jsem trávila celé dny s hlavou v záchodě.

Soustředím se teď na důležité věci. Jak pravidelně jíst, jak spát déle než dvě hodiny v kuse, jak se postarat o své děti, jak utišit své tělo, které každou buňkou pláče.

Vzhledem ale k tomu, že jsem a zase budu na mateřské, čeká mě spousta dalších starostí, které jsem nikdy do takového detailu nedokázala domyslet. Nad takovými věcmi prostě člověk nepřemýšlí. Asi aby je nepřivolal.

Mám kolem sebe ale samé anděly. Chodí přesně tak, jak je potřeba. Jak bych to sama nedokázala naplánovat. Jsem si jistá, že mi je ten můj dvoumetrový anděl posílá. Z jejich iniciativy byla také založená FB skupina „Pomoc pro Verunku“.

Kromě spousty jiného byl založen i otevřený účet pro mou finanční podporu. Víte, že jsem holka držkatá. Že si jdu svou cestou a tenhle blog nikdy nebyl komerční. Nikdy jsem nikomu nepodlézala, ani jsem o nic neprosila. Teď prosím. O pomoc pro své tři děti. O ujištění, že svět je přesně takový, jaký má být.

Přes všechnu tu bolest si pořád myslím, že Honzův odchod měl nějaký pošahaný a pro mě nesrozumitelný důvod. Že něco tam nahoře chtělo, abych z nás dvou zůstala já, i když bych si nekonečně mockrát přála, aby to bylo naopak. On byl o tolik lepší člověk než já.

Vůbec netuším, co tu mám na světě ještě udělat. Ale přijdu na to. Za každým svým krokem cítím těch posledních pár dní zvláštní jistotu, že jdu správně. Jako kdyby mi Honza stál za zády, usmíval se a kýval souhlasně hlavou. Zároveň taky v sobě cítím nepochopitelnou vlnu lásky. Mám pocit, že ze mě musí stříkat na všechny strany. Mám pocit, že jsem stále s ním, že to právě on mě obklopuje tou svou bezbřehou a bezpodmínečnou láskou.

Honza mě vždycky ve všem neuvěřitelně podporoval. Šli jsme životem spolu, a když jeden nemohl, druhý mu podal ruku. Když si jeden nebyl jistý, druhý ho popostrčil. Díky Honzovi vznikl celý projekt Krkavčí matka. To on mě motivoval do psaní knížek.

Vím, že musím pokračovat. Vím, že chci. Moc chci. Pro sebe. Pro něj.

Umění odejít ve správnou chvíli

V souvislosti se smrtí našich blízkých nás často přepadá myšlenka, že odešli předčasně. Vždyť tu mohli být ještě pár dní, pár měsíců, pár let, možná desítek let. Když umře malé dítě, cítíme nespravedlnost. Mohlo přeci prožít celý krásný dlouhý život. A ta zlá smrt ho o něj hned v zárodku připravila.

Je to logické. Dává to ve všech ohledech smysl. Ale napadlo vás někdy zamyslet se nad tím, proč nám to ten smysl dává?

Když jsme úplně malé děti, nemáme ani tušení o tom, že existuje něco jako „střední délka života“ nebo „pravděpodobnost dožití“. Jsme tak ukotveni v přítomnosti, kde žádná minulost ani budoucnost nedává smysl. Nepřemýšlíme nad tím, jak dlouho budeme žít my nebo naši blízcí. Žijeme pro daný okamžik a pro nic jiného.

Nebo si pro změnu představte, že se narodíte jinde než v Evropě. Řekněme třeba v subsaharské Africe. Žijete s vědomím, že jste měli velké štěstí, že jste nezemřeli v dětském věku. A když jste velcí šťastlivci, tak se dožijete čtyřicítky.

Náš pocit nespravedlnosti a hořkosti z toho, že někdo odešel předčasně, je hodně podmíněný kulturou a tím, co nám o světě vykládá společnost, ve které žijeme.

Rozhodně tím ale nechci shazovat ničím pocit smutku. Mám pro něj nejhlubší pochopení. Navíc je velmi snadné bagatelizovat jakýkoli problém srovnáním s něčím horším.

Chtěla bych ale sdílet to, proč jsem v souvislosti s Honzovou smrtí nikdy neměla pocit, že odešel předčasně. Podílí se na tom několik faktorů, které se vzájemně

prolínají do jednotného celku, díky kterému se moje duše obaluje pokojem a láskou místo zahořklostí a vztekem:

1) **Honza žil dobrý život.** Stihnul toho za 34 let tolik, co někdo nestihne za celý život. Není to ale o počtu skutků a projektů, ale o tom, co do života vkládal a jak sytil své blízké. Nemusel tu strašit sto let, aby zanechal v našich srdcích stopu.

2) **Nicotnost času.** V lidské mysli hraje čas důležitou roli. Jsme na něm závislí, jsme posedlí jeho kontrolou a snahou zachytit ho do měřitelných veličin. Jenže objevují se hlasy – a dokonce už i vědecké hlasy – které říkají, že čas je jen smyšlenka, kterou jsme si vytvořili ve své potřebě uchopit svět. Když připustíme, že čas neplyne, ale že se skládá jen ze série okamžiků, je náš život vlastně jen součet jednotlivých teď teď teď..., pojem „dlouhý život“ přestane dávat smysl.

3) **Umění odejít ve správný čas.** Zřejmě dost lidí by řeklo, že mě Honza zanechal ve štychu, když odešel před narozením našeho třetího dítěte. Že si nemohl vybrat blbější termín smrti. Takhle papírově to zní asi fakt dost nevhod. Ale na duchovní rovině se nedokážu vyhnout pocitu, že ten můj chlap setsakra dobře věděl, kdy odejít.

Kdyby odešel dřív, nebyla bych tam, kde jsem byla v době jeho smrti. Nedokázala bych ji zpracovat tak, jak o ní mluvím a přemýšlím dnes. Možná bych se uzavřela do sebe, možná bych zatrpkla. Možná bych byla na kolenou. A možná na antidepresivech.

Kdyby odešel před narozením prvního dítěte, ochudil by mě o to, jaké je to být matkou. Kdyby odešel před narozením druhého dítěte, pravděpodobně bych skončila v blázinci, protože jsem se v roli mámy teprve hledala.

Kdyby odešel ve vyšším stupni mého třetího těhotenství, nestihla bych se psychicky připravit na porod, nestihla bych vybíhat všechny úřední nutnosti v době, kdy byl Jeníček ještě v břiše.